

Nederlandse Belangenvereniging
Draadloze A/V Verbindingen
Programme Making & Special Events

Programme Making & Special Events

Postbus 85391

3508 AJ Utrecht

tel: 030-6382250

fax: 030-6353304

e-mail: info@pmse.nl

internet: www.pmse.nl

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Onderwerp: reactie op uw consultatie betreffende: besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat van 2020, nr. BI / 20299360, houdende wijziging van het Nationaal Frequentieplan 2014 (NFP wijziging 3,5 GHz-band).

Houten, 27 januari 2021

Excellentie,

Naar aanleiding van de via internetconsultatie geboden mogelijkheden te reageren, bieden wij u hierbij onze reactie aan.

Hoogachtend,

Mr B.W. Westermann

Voorzitter vereniging PMSE

Graag willen wij, vanuit onze functie van de belangenorganisatie voor draadloze industrie PMSE.nl, reageren op de consultatie NFP wijziging 3,5 GHz-band, en dan met name gericht op de beperkende gevolgen die onze sector kan ondervinden.

We zijn het niet eens met Uw voorstel om na 1 september 2026 Mobiele communicatie, ENG/OB in de banden 3410-3450 en 3750-3800 MHz af te schaffen.

Het veilig gebruik van frequenties en content is van cruciaal belang voor de evenementensector. Zowel Agentschap Telecom als de PMSE werken aan een veilig frequentiegebruik voor het maken van programma's en speciale evenementen (culturele producties, radio, televisie, sportwedstrijden en festivals). Deze diensten worden internationaal genoemd PMSE: Program Making and Special Events. Internationaal en in vergunningen wordt ook ENG/OB gebruikt.

De PMSE-sector wil verstoring van onze processen zoveel mogelijk voorkomen of beperken. Wij willen zoveel mogelijk zelfstandig kunnen opereren en niet afhankelijk zijn van andermans netwerken. Wij willen graag na 1 september 2026 nog steeds gebruik maken van onze ontwikkelde data-toepassingen in de banddelen 3400 – 3450 MHz en 3750 – 3800. Deze toepassingen liggen in het verlengde van de LTE toepassing in de mobiele industrie. Door eigen netwerken lokaal te gebruiken kunnen we onze we de noodzakelijke digitale informatie beter distribueren en stabiel houden. We willen dan ook PMSE apparatuur kunnen inzetten in dit stuk spectrum.

frequentie	Tot 2022	2022-2026	Na 2026	opmerkingen
3410-3450 MHz	Mobiele communicatie, ENG/OB	Mobiele communicatie, ENG/OB,	Voorstel: Mobiele communicatie, ENG/OB,	Bijv. private LTE
3450 -3750 MHz	Mobiele communicatie, ENG/OB, HOL008	Mobiele communicatie, ENG/OB, HOL008	IMT 5G	
3750-3800 MHz	Mobiele communicatie, ENG/OB	Mobiele communicatie, ENG/OB,	Voorstel: Mobiele communicatie, ENG/OB,	Bijv. private LTE

Vanaf 1 september 2022 vervalt de 300MHz-bestemming voor vaste satellietverbindingen in de gehele 3,5 GHz band (3400 – 3800 MHz). De bestemming voor omroep-gerelateerde activiteiten voor programmavervaardiging op locatie vervalt voor 3450-3750MHz vanaf 1 september 2022. Vergunningen voor deze activiteiten worden ondergebracht in de beide randen van de band (3400 – 3450 MHz en 3750 – 3800 MHz). Dit geldt vanaf 2022 maar vanaf 2026 gaat ook deze bestemming vervallen. Wij willen graag dat deze zijbanden gegarandeerd blijven voor onze sector.

Onze sector is al vaker getroffen door veel spectrum verlies en heeft door deze regeling te maken met een minimaal verlies van 300 MHz per 1 september 2022. De resterende frequentieruimte willen we graag behouden: 40 MHz per zijband lijkt noodzakelijk voor nieuwe PMSE toepassingen.

Vraag2

Verwacht u – naast het reeds bestaande gebruik in deze band – in de toekomst een behoefte aan lokale vergunningen voor bedrijfsspecifieke toepassingen in de 3,5 GHz band? Zo ja, kunt u deze behoefte aan vergunningen nader specificeren in termen van beoogde toepassing, benodigde bandbreedte, geografisch gebied, up-down-verhouding en vergunningsduur? Vanaf wanneer verwacht u een dergelijke behoefte te hebben? [Deze vraag relateert vooral aan de 2*50 MHz, onder en boven in de band]

Antwoord2: PMSE.nl :

Er is een toenemende vraag om mobiele communicatie te integreren met PMSE/ENG/OB bedrijfsprocessen; er is echter voor onze markt geen structurele oplossing voor bedrijfskritische toepassingen die autonoom moeten kunnen draaien met hoge uptime garanties. Wij verwachten dat minimaal 2x 20 MHz spectrum voor nieuwe toepassingen noodzakelijk zijn (binnen onze glasvezelnetwerk is 10-100 Mb/s een normale snelheid).

We hebben al geëxperimenteerd in deze banden. We hebben afgelopen jaren te maken gehad met veel frequentiewisselingen en zien bij een vergunning met een looptijd van minder dan 3 jaar geen optie om een lange-termijn-investering in lokale infrastructuur te kunnen doen.

Het geografisch gebied kan variëren van plaatselijk (voetbalwedstrijd/ voorstelling) tot regionaal (wielerkoers/helikopters/festivals zoals Lowlands/Sail) en in sommige gebieden zelfs landelijk (Giro d'Italie rijdt door heel Nederland).

De vergunningsduur is afhankelijk van locatie en duur van het evenement. Een inschatting als voorbeeld: 18 stadions met 40 wedstrijden per seizoen van de eredivisie waar naast de streamingdiensten van bezoekers ook PMSE-content dient te worden gemaakt, die aan de streamingdiensten worden aangeboden. Ook worden in vele stadions en evenementenhallen grote concerten gehouden. Daarnaast zijn er per jaar meer dan 100 grote festivals met veel geografisch verschillende plekken.

Vraag 3

Verwacht u – naast het reeds bestaande gebruik - in de toekomst een behoefte aan lokale of regionale vergunningen voor gebruik van de 3,5 GHz band voor toepassingen van draadloos internettoegang, ook wel bekend als Fixed Wireless Access? Zo ja, kunt u deze behoefte nader specificeren in termen van benodigde bandbreedte, up-down-verhouding, vergunningduur en geografisch gebied? Vanaf wanneer verwacht u een dergelijke behoefte te hebben?

[Deze vraag kunt u vooral relateren aan de 2*50 MHz, onder en boven in de band]

Antwoord3: PMSE.nl

Ja, in combinatie met bedrijfs-kritische of missie-kritische toepassingen. We zouden graag

Private LTE aanbieden als ondersteunende diensten op lokaal en regionaal niveau. Een meer bedrijfs-kritische toepassing zij bijvoorbeeld de evenementensystemen die zorgen dat intercom/audio/ video/licht/automatiseringssystemen altijd werken maar ook bedrijfs-kritische randapparatuur zoals aggregaten/ waterinstallaties/ beveiliging/ infrastructuur/ laadpalen etc. Afhankelijk van de toepassing zou meer/minder nodig kunnen zijn.

Vraag 4

Verwacht u in de toekomst een behoefte aan vergunningen voor offshore gebruik van de 3,5 GHz band, cq op het Nederlands Continentaal Plat, op zee? Zo ja, kunt u deze behoefte aan vergunningen nader specificeren in termen van beoogde toepassing, benodigde bandbreedte, up-down-verhouding, vergunningsduur en geografische zone? Vanaf wanneer verwacht u een dergelijke behoefte te hebben?

[Deze vraag kunt u zo gewenst apart beantwoorden voor de 300 MHz voor nationale mobiele communicatie dan wel voor de 2*50 MHz onder en boven in de band].

Antwoord4: PMSE.nl

Niet van toepassing voor onze markt